

Kriminalomsorgsdirektoratet
v/ Kari-Anne Aasen Aasterud

Deres ref:

Vår ref:
2020/02461-41/053.1

Dato:
07.02.2022

HØRING - NY SIKKERHETSSTRATEGI

Viser til høring av 03.01.22. Høringssvaret er skrevet med innspill fra en gruppe fagansatte innenfor sikkerhet ved KRUS.

Retning og rød tråd

Sikkerhetsstrategien skal gi retning for sikkerhetsarbeidet i kriminalomsorgen. Vi er litt usikre på hvorvidt nåværende utkast gir en slik tydelig retning, når hovedvekten legges på henvisninger til andre dokumenter (virksomhetsstrategien), andre fagområder (f.eks. etikk) og kritikk av kriminalomsorgen. Alt dette er viktig for kriminalomsorgen, og vil selvsagt utgjøre en del av kunnskapsgrunnlaget for sikkerhetsstrategien, men strategien som dokument bør ikke ha flere implisitte dialoger eller legge hovedvekt på andre fag. Vi savner en tydeligere sammenheng mellom hvordan sikkerhet i kriminalomsorgen forstås (*sikkerhetsdefinisjonen*), hva kunnskapsgrunnlaget som gir oss et *troverdige situasjonsbilde* om sikkerheten i kriminalomsorgen er, hva de faktiske *utfordringene* er, og til slutt *delmål og tiltak* som ved bruk av våre *virkemidler* bidrar til trygghet for innsatte, ansatte og samfunnet. Vi foreslår at definisjonen på sikkerhet i kriminalomsorgen presenteres tidligere i strategien, og at strategien bygges ut fra denne forståelsen. Dette vil gi strategien en rød tråd med fokus på sikkerhet i kriminalomsorgen.

Manglende kunnskapsgrunnlag

Postadresse:
Dokumentsenteret,
Postboks 694
4302 Sandnes

Besøksadresse:
Solheimsgata 21,
Lillestrøm

Telefon: 400 25 500
Telefaks: 23 06 71 02
Org.nr: 974 714 701

Saksbehandler:
Kristina Vee Lægneid

E-post:
postmottak.krus@kriminalomsorg.no

I forordet påpekes det at sikkerhet som fagområde har utviklet seg siden forrige strategi. Dette er vi enig i, sikkerhet er i likhet med andre fagområder stadig i utvikling. Vi ser imidlertid lite til sikkerhetsfag i strategien. Det som omhandler sikkerhetsfag er f.eks. en utvidelse av de tradisjonelle sikkerhetsbegrepene i kriminalomsorgen. Dette kommer vi tilbake til. Vi mener imidlertid at strategien preges av lite systematisk kunnskap som grunnlag for påstander (f.eks. hva som er utfordringer) og tiltak (f.eks. hvorfor standardiserte bygg er viktig for sikkerheten). Sikkerhet i kriminalomsorgen er et område hvor vi har svært lite kunnskap tilegnet via anerkjente vitenskapelige metoder. Dersom strategiens kunnskapsgrunnlag hovedsakelig bygger på utvalgte erfaringer kan dette være preget av subjektive, selektive og interessebasert forhold som gir et feilaktig bilde av hvor vi er i dag, og dermed også hvilke tiltak som bør iverksettes fremover. Vi understreker at det må være et klart mål i kriminalomsorgens sikkerhetsstrategi å prioritere uavhengig forskning på sikkerhet i kriminalomsorgen.

Begreper

Sentrale definisjoner

Den generelle sikkerhetsforskningen har gitt oss generiske begreper om sikkerhet. Vi opplever at strategien har et passivt forhold til sikkerhetsbegreper. Sikkerhetsbegreper gir en beskrivelse av en virkelighet slik at vi lettere kan ha en felles forståelse av hva som skjer og hvordan vi kan håndtere de sikkerhetsmessige utfordringene. Vi foreslår derfor at strategien bruker sikkerhetsbegreper aktivt slik at det kommer mer presist frem hva som er tema og hvordan vi skal oppnå det vi ønsker. Definisjoner bør tas inn tidlig i dokumentet og bør inneholde: Sikkerhet, beredskap, uønskede hendelser, krise, trusler, risiko, usikkerhet, sårbarhet, risikovurdering, restrisiko, robusthet og motstandsdyktighet. I strategien brukes både begrepene trygghet og sikkerhet. Hva begrepene betyr må komme frem i en innledende del. Er det bevisst at begrepene sikkerhet og trygghet brukes om hverandre?

Hensiktsmessig sikkerhet

Begrepet «riktig sikkerhet» (i bilde 13) indikerer en absolutt og statisk tilstand en skal oppnå. Hensiktsmessig sikkerhet er i motsetning til riktig sikkerhet et dynamisk begrep som indikerer at vi skal tilpasse sikkerhetsnivået i forhold til trusselbildet. Vi tenker derfor at hensiktsmessig sikkerhet er et bedre begrep. Setningen «Sikkert nok er sikkert nok» oppfatter vi som intetsigende og bør fjernes.

MTO

Et annet begrep som lanseres er forkortelsen MTO som står for menneske, teknologi og organisasjon. I virkemidler i sikkerhetsarbeidet (bilde 13) brukes nå både MTO-begreper og statisk, dynamisk og organisatorisk sikkerhet, hvor sistnevnte er mer etablert i kriminalomsorgen. Vi mener man enten bør bruke MTO *eller* statisk, dynamisk og organisatorisk sikkerhet, i stedet for å kombinere og dermed stable begrepene oppå hverandre. Vi mener et viktig argument for å beholde de etablerte begrepene statisk, dynamisk og organisatorisk sikkerhet er at de eksisterende begrepene er tilpasset vår etat, fungerer godt og ikke minst er godt kjent i etaten.

Sikkerhet er et mål i seg selv

Strategien tar for seg såkalte setningsbilder og begreper. I bildet *Hvorfor sikkerhet?* (bilde 7) poengteres et slik setningsbilde: «Sikkerhet er ikke et mål i seg selv». Vi er uenige i dette. Ut ifra hvordan strategien definerer sikkerhet i kriminalomsorgen, *er* sikkerhet (trygghet for ansatte, innsatte og samfunnet) et mål i seg selv. For en straffegjennomføringsetat er det naturlig at sikkerhet er et mål i seg selv.

Manglende fokus på personell

Sikkerhetsstrategien har fokus på planer, regler osv., det vil si beredskap (nevnt i definisjon som forebygging), men regler og planverk må alltid iverksettes og utøves av personell. Krisehåndtering (nevnt i definisjonen som håndtering) må ha folk som kan utføre krisehåndteringen, det er ikke tilstrekkelig å vise til implementering av verktøyet CIM. Denne forståelsen gjenspeiles ikke i strategiutkastet. Kriminalomsorgen må ha personell som jobber med å innhente og vurdere informasjon, men også ressurser for å kunne forebygge og håndtere hendelser. Personell som viktigste ressurs i sikkerhetsarbeidet må reflekteres i strategien, og de tiltak som velges for å oppnå målene om sikkerhet for innsatte, ansatte og samfunnet.

Safety

Strategien er preget av stort fokus på «security» (intenderte handlinger), men mangler «safety»-forståelsen som handler om uintenderte hendelser. Et eksempel på dette er f.eks. at ansatte ikke får erstatning ved skade i øvelser og andre ulykker. Vi mener fokus på å rette opp i dette er *en* sak som egner seg godt som et konkret tiltak for å sikre ansattes sikkerhet.

Tap av omdømme er ikke en sikkerhetstrussel

Kriminalomsorgens sikkerhetsstrategi kan ikke handle om å beskytte omdømme og økonomi. Verdiene direktoratet har definert som viktige i generelle risikovurderinger (bl.a. omdømme) kan ikke automatisk tas inn i sikkerhetsstrategien, når strategien samtidig definerer sikkerhet som «trygghet for samfunnet, ansatte og innsatte». Risiko favner bredere enn sikkerhet, og verdier som omdømme må fjernes fra sikkerhetsstrategien. Dette vil samtidig gjøre strategien betydelig mer presis og spisset mot det sikkerhet i kriminalomsorgen handler om.

«Utfordringsbildet»

I *Utfordringsbildet* (bilde 10) synes vi det er vanskelig å finne naturlige inndelinger og kategorier, blant annet siden de ulike nivå plasseringene ikke er logisk fremstilt. Vi mener vold og trusler har lite oppmerksomhet i strategien i forhold til viktigheten av tematikken i kriminalomsorgen. Et annet eksempel vi ikke forstår betydningen av er kategorien *Språk, kultur og religion*. Vi mener det er uheldig å fremstille religion som en sikkerhetsmessig utfordring.

Prinsipper for sikkerhetsarbeidet

Vi setter spørsmålstegn ved hvorvidt de valgte prinsippene er gode kategorier. Forholdsmessighet henger sammen med hjemmel, og hensiktsmessig sikkerhet baserer seg på en forholdsmessighet hvor verdier vektet mot hverandre. Vi mener også det er lite ambisiøst at det å følge loven skal være et «prinsipp» som fremheves i sikkerhetsstrategien, da dette forhåpentligvis ligger til grunn for alt man gjør.

Avslutningsvis vil vi fremheve at det er svært gledelig at kriminalomsorgen snart har en ny sikkerhetsstrategi på plass. Vi ser frem til endelig versjon.

Med hilsen

Kristina Vee Læg Reid
direktør

Knut Mellingsæter Sørensen
høyskolelektor

Dette brevet er godkjent elektronisk i kriminalomsorgen og har derfor ingen signatur.